

Prekenverkstedet

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

Sankthansdagen/ Jonsok – 24. juni 2018

Prekentekest: Matt 11, 7-1

Lesetekst I: Mal 4,5-6

Lesetekst II: Apg 13,16-26

Ruvende – og ydmyk

Sankthansaften

er dagen minnes vi døperen Johannes – derav Hans. Jonsok kommer av det gammelnorske 'Jonsvaka'. Døperen var altså en slektning av Jesus, vi vet ikke sikkert, men kanskje var de tremenninger? Johannes ble født et halvt år før Jesus og var hans forløper fra starten. Sankthans tenker vi mindre på som en kirkelig høytidsdag enn en midtsommerfest. Dette året faller Sankthansdagen/ Jonsok og 5. søndag i treenighetstiden på samme dato. 5. søndag i treenighetstiden har Matt 7,21-29 som prekentekest. Det er teksten for Sankthansdagen som er satt opp som prekentekest i de fleste sammenhenger.

Relasjon Jesus – Johannes

Jesus har nettopp hatt en sammenhengende disippelundervisning, kap 10. Etter at han har 'sagt det han ville pålegge de tolv disiplene sine', dro han ut til byene omkring for å undervise. Rett før vår tekst får Jesus bud fra Johannes. Døperen sitter i fengsel og er blitt overmannet av den store tvilen: Er du virkelig den du har gitt deg ut for å være, eller har vi blitt bedratt? Er det i virkeligheten en annen vi skal vente på? Vi kjenner svaret Jesus ga: Blinde ser, lamme går – og evangeliet forkynnes for fattige. Vi får ikke vite hva slags inntrykk Jesu overbevisende svar gjorde på ham i fengselet. Det er frustrerende mye Bibelen *ikke* sier noe om. Men vårt tema ut fra v. 7-14 handler om relasjonen mellom døperen Johannes og frelseren Jesus.

Omdømme og funksjon

V. 7-10 reiser spørsmålet om hvem folk trodde Johannes var. Det var åpenbart at folk ikke trodde denne mannen var en rebelsk bygdetulling (et siv i vinden) eller en kjendis og megastjerne (mann i fine klær) som folk gikk mann av huse for å se. Nei, de gikk selvsagt ut i ørkenen for å se en profet, en sannsier, en utrolig skikkelse som snakket og prekte så folk omvendte seg og forandret livene sine. Det var sogar skrevet om Johannes i de gamle skriftene; han var en gigant. Og samtidig var han bare en veiarbeider og steinvelter som skulle rydde veien for en enda større: den Messias som skulle komme. Johannes er ruvende – og ydmyk.

Sitatet fra GT i v. 10 kombinerer 2 Mos 23,20 og Mal 3,1. Når Jesus anvender Mal 3,1 på Johannes, sier han at Johannes er den Elia som skulle komme, som den frelestidens veirydder som han var, fj 17,10ff. I Malakia er veirydderen en forløper for Gud. Jesus anvender dette på *sitt* oppdrag. Her trer Jesus inn i Guds rolle og understreker med dette sin guddommelighet.

Størst?

V. 11-14 viser at Jesus gir Johannes full anerkjennelse. Han er den største som er født av kvinner, sier Jesus. Med andre ord: av alle. Det sier litt om døperens posisjon i Guds frelseshistorie. Og samtidig: den minste i

himmelriket er større enn ham. Det får oss til å spørre: er det forskjell på folk i himmelriket? Har vi ikke en gang for alle lagt bak oss den håpløse rangeringen av mennesker i de som er store og de som bare er små når vi kommer til himmelen? Det svarer ikke teksten på. Den sier bare at enhver borger av Guds rike er større enn giganten Johannes.

Guds rike

V. 12-14 byr på en utfordrende tolkning. Mest nærliggende er det å forstå det som at Guds rike bryter seg fram, baner seg vei; nå gjelder det å gripe tak i det! Det samstemmer med Luk 16,16: Loven og profetene hadde sin tid fram til Johannes. Fra da av forkynnes det gode budskapet om Guds rike, og alle trenger på for å komme inn.

Dette er en krevende tekst som minner oss om at Gud har en frelseshistorisk plan som han med fasthet og myndighet er i ferd med å drive igjennom.

Her er noen momenter til overveielse i prekenforberedelsen:

- Teksten handler om å gripe Guds rike i tro og tillit – for ikke å si: storme det – når det er mulig å få tak i det. Altså: det er opp til oss om vi vil få del i det. Det har vi sterke bibelord for: Søk først Guds rike; Omvend dere – og en rekke andre steder. Og mange salmer følger opp: Ingen vinner frem til den evige ro som seg ei veldig fremtrenger; Lars Linderot, 1798.
- Samtidig må det paradoksale i Guds frelsesutfordring også ha med at det står til sist på Gud og ikke på oss: Om jeg blir frelst har jeg Gud å takke; om jeg går fortapt har jeg meg selv å takke. Eller dette gåtefulle paradoks sagt på en annen måte: Djevelen skylder Gud sin eksistens – og seg selv sin ondskap.
- Gud driver sin frelseshistorie framover, og kaller ulike aktører til forskjellige roller. Johannes er en av dem. Han er den store overgang mellom den gamle og den nye pakt. Nå er Gudsriket så nær at det er klart til å gripes.
- Et viktig tema i prekenen er den takk vi retter til Gud på denne dagen for at han holder sine løfter og fører sin sak igjennom.

Rolf Ekenes

Cand.theol, tilsynsmann i DELK – Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn – siden 2011. Misjonsprest på Madagaskar 1983-2002. Prest i DELK Tønsberg menighet 2003-06. Daglig leder i NORME – Norsk Råd for Misjon og Evangelisering 2006-11.

rolf.ekenes@delk.no